

Dr. KOVÁCS LAJOS

SZERESD FELEBARÁTODAT*

Mk 12, 29—31

Szavakban nagyon nehéz kifejeznem azt az áldott érzést, mely szívemet ebben az áhítatos, boldog órában eltölti. Végre megvalósult a nagyon régen várt alkalom, amikor a magyar anyanyelvű, szabad román rádión keresztül hangozhatnak híveink, a különböző keresztény egyházak tagjai és a hallgatók felé az evangéliumi örömuzenet. Ezen a vasárnapon a több mint 400 éves erdélyi Unitárius Egyház nevében köszöntöm híveinket és azokat a többi testvéregyházhoz tartozó kedves testvéreimet, akik istentiszteletünket hallgatják, velünk együtt elmélkednek és imádkoznak.

Minthogy a kettős evangéliumi szeretetparancs a jézusi életprogram összefoglalata és ugyanakkor vallásos hitünk lényege, erre az ünnepi órára egyházi beszédem alapgondolatául ezt az általánosan ismert, de mindnyájunkat egészen közlelről érintő, központi jelentőségű bibliai részt választottam, azzal, hogy ez alkalommal különleges hangsúllyal a szeretetparancs második részével szeretnék foglalkozni, amely így hangzik: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat“.

Jézus szerint a kettős evangéliumi szeretetkövetelménynél nagyobb parancs nincs. Meggyőződése, hogy az emberi együttélés összes többi vallás erkölcsi parancsolatainak a kettős szeretetparancshoz kell viszonyulniok, azok mellett minden előírásnak és minden szabálynak viszonylagossá kell válnia; azoknak kivétel nélkül mind fel kell tételezniök a kettős szeretetparancsot és azokkal szerves kapcsolatban, teljes függésben és összhangban kell állaniok.

Minden istentiszteletünk számadástételre jelentkezés gondviselő Istenünk előtt. A számotadásnak ebben az áhítatos órájában kérdezzük: hitvédő őseink, drága emlékü apáink, anyáink előtt, akik a távoli múltban vagy csupán nem régen távoztak e látható, múlandó földi életből a láthatatlan, örökkévaló világba, megállhatunk-e ma emelt fővel, nyugodt, tiszta lelkiismerettel? Elmondhatjuk-e, hogy a nyomorúság és szenvedés gyakran kilátástalannak látszó keserű viszonyai között, megalázottan,

* Elhangzott február 4-én.

kiszolgáltatottságban, testileg-lelkileg meggyötörve, szüntelen kísértésben vívódva, az Istenben, a gondviselő, védő, oltalmazó, minket újjáteremtő szeretetével magához emelő édes jó Atyában való feltétlen, megingathatatlan hitet, bizalmat és reménységet életünk minden változásában töretlenül, hős lélekkel megtartottuk-e? Tanúbizonyosságot tehetünk-e ma arról, hogy a jézusi életprogram legfőbb követeléseit, közelebbről az evangéliumi értelemben megfogalmazott, felebarát iránti szeretetparancsot hétköznapijaink megpróbáltatásai között nem csupán hirdettük, hanem gyarló módon bár, de gyakorolni próbáltuk?

Ezekre a kérdésekre válaszunk derűlátó, biztató. Több mint 400 éves múltunk és a legutóbbi évtizedekben nehéz, sorsdöntő körülmények között folytatott tevékenységünk bizonyítja, hogy mint a Jézus szellemét hordozó lelki közösség hivatásunkat a lehetőségek szerint mind a mai napig teljesítettük. Híveink, a testvéregyházak híveivel együtt hitbuzgóságukról, egyházszeretetükről és néldaadó áldozatkészségükről újra és újra áldott tanúbizonyosságot tettek. Megelégedéssel mondhatjuk, hogy gyülekezetünk néhány kivétellel templomukat új ruhába öltöztették, lelkesi lakásukat megjavították, új lakásokat és gyülekezeti termeket építettek, lelkeszöveg a hívek lelki gondozását és gyermekeink korlátozott lehetőségek szerinti vallásnevelését hűsöggel teljesítették. Mindez lelkeszöveg és híveink feltétlen, diadalmas élniakarását világosan bizonyítja.

Ugyanakkor alázatos lélekkel elismerjük gyarlóságainkat, hibáinkat és tévedéseinket. Imádkozunk Istenünkhöz, hogy az oltár szent tűzéből vett izzó széndarabbal érintse meg tisztátalan szívünket, hogy lélekben megtisztulva és újjászületve, a felfelé vezető úton, a felebarát iránti feltétlen szeretetparancs értelmében közelebb juthassunk az eszményi, tiszta világhoz, Isten országához.

Megelégedéssel mondhatjuk el, hogy egyházunk történelme folyamán és a legutóbbi évtizedekben egyaránt soha nem szakadt el a való lélettől, hanem benne élt és ma is benne él annak lüktetésében. Kündülő pontunk mindig a feltétlen, legyőzhetetlen, Istenben való hit és bizalom volt. De ezen a megingathatatlan alapon állva, érdeklődésünk középpontja mindig az ember, a testvér, a felebarát volt, előtérbe állítva a jézusi erkölcstan előírásai szerinti felebaráti szeretet feltétlen parancsát, és az evangéliumi tanítás társadalmi és kulturális vonatkozásait. Ezért van az, hogy nem csupán Erdély földjén, hanem azon kívül is, szerte a világban az unitárius lelki közösségek és az azokból kiemelkedő társadalmi vezetőszemélyiségek minden időben az élen igyekeztek járni a rab-szolgaság megszüntetéséért, a színesbőrű embertársaink emberi jogai érvényesüléséért folytatott nehéz, szívós küzdelemben, a nők egyenjogúságáért vívott és mind a mai napig teljes mértékben még meg nem oldott nemes harcban, a tiszta értelem és józan ész érvényesüléséért való hősi törekvésben, az emberiség lelkét, szellemi és anyagi előmenetelét szolgáló társadalmi mozgalmakban.

A felebarát iránti jézusi szeretetparancs alapján álló eszményi emberi élet, a békesség és szeretet világa után mindannyian epedve sóvárgunk. Annak előfeltételei azonban életünkből gyakran hiányoznak. Az

első feltétel ez: Jézussal kell találkoznia minden keresztény embernek, aki az Istenországa eszményi világához közel óhajt jutni. Jézussal kell öntudatos, magábaszálló, alázatos, lélekszerinti beszédének lennie. Parancsokat kell meghallania és megtartania, parancsokat, közelebről a felebarát iránti feltétlen parancsot, amelynek teljesítése alól újra meg újra valamiképpen kitér. Híveink egy része előtt idegenül hangzanak a jézusi evangélium erkölcsi követelései; időszerűtlennek, sokfelé igénybe vett erőinket felülmúló követelménynek tekintik a felebarát felé hangzó feltétlen parancsot.

Pedig a felebarát iránti evangéliumi szeretetkövetelmény ma is parancsoló erejű; időszerűségét nem veszíti el soha. És nyugodt lelkiismerettel csak a keresztény ember vallhatja magát jézusi értelemben hívő, vallásos embernek, aki a felebarát iránti legszentebb követelményeket, a másokért való szeretetszolgálat evangéliumi parancsát nem csupán ajkain hordozza, hanem mindennapi életében cselekedeteivel valóban gyakorolja.

Nekünk, akik a názáreti Jézus tanításai tiszta hordozóinak tartjuk magunkat, az élet lényeges kérdéseiben való helyes eligazodásunkban legfőbb mértékünk az egyetemes alapokon felépülő jézusi életszemlélet, közelebről a felebarát iránti szeretetparancs, amely ember és ember, zsidó és szamaritánus, gazdag és szegény, hívő és hitetlen, vámszedő és zelota között nem tesz különbséget. A hívő, öntudatos vallásos ember életprogramja, amiképpen a múltban volt, ma is csak ez lehet: minden haladó eszme és gondolat hirdetőjévé, támogatójává válni; arccal azok felé fordulni, akik az egyetemes, faji, nemzeti és felekezeti kötöttségek felett álló, magasrendű életet példaadásukkal, általános emberi magatartásukkal és naponkénti cselekedeteikkel megvalósítani próbálják.

Hisszük tántoríthatatlan hittel és bizonyossággal, hogy az élet legszentebb valóságának és legboldogítóbb áldásának, a szeretetnek hatalma, ereje, a hívő embereknek az eszményi élet utáni sóvárgása és imádkozása megdönthetetlen. Hisszük, hogy minden tiszta, Jézus szellemében megfogant eszmének fokozatosan, előbb vagy utóbb eljön az áldott megvalósulása. Hisszük, hogy ez a világ jó és jóra képes benne a teremtés koronája, az ember. Hisszük, hogy a világ és az emberi élet fokozatosan, akadályok és visszaesések ellenére is, a fejlődés törvényei értelmében a tökéletesedés, Istenországa felé halad. És hisszük azt is, hogy az igazságosság és békesség eszményi világához a legbiztosabb és legáldottabb út a szeretet jézusi evangéliumán keresztül vezet. Járjunk azért az élet jerikói országútján a könyörülő szamaritánus nemes lelkületével és szent felelősségével.

Remegő lélekkel kérdezzük: vajon tudunk-e mi ma a szó nemes értelmében a teremtés koronáivá válnunk? Én hiszem, hogy igen. Hiszen az ember teszi a békesség és szeretet világát újra meg újra romhalmazzá. A lélekben, hitben, szeretetben megújuló embernek kell azokat a lehetőségeket megtalálnia, amelyek a szeretetparancs értelmében őt istenfiúvá, igazi jézustanítványá magasztosítják. Amen.

AZ IGAZSÁG DIADALA*

Zsolt 129, 1—2

Nem tudom szóba foglalni, milyen boldog izgalom járta át szívünket, hogy újra visszajöhettünk Erdélybe, és veletek együtt lehetünk. Az elmúlt alkalommal 1987 tavaszán voltunk itt. Milyen más volt akkor az éghajlat, és nem csupán az időjárást értem ezalatt. Milyen sokszor imádkoztunk, mi, távol Nyugaton, hogy ti itt Erdélyben, ha sokat szenvedtek is, a gonoszság erői ne diadalmaskodhassanak felettetek. És milyen nagy az örömünk, hogy itt lehetünk veletek, s együtt mondhatjuk: „Isten megmutatta igazságát.“

Unitárius testvéreiteket Kanadában, az Egyesült Államokban, Angliában és Németországban, Indiában és a Fülöp-szigeteken, valamennyiünket szívünk mélyéig megrendített ennek a nagyszerű országnak a szenvedése. Hiszen, valójában ti a mi családunk vagytok, a mi vallási nagyszüleink és őseink, örökségünk hordozói és megtartói.

Bizonyos tekintetben nagyon keveset tehattünk, hogy nektek segíthessünk. De mégis volt valami. Elmondom egy öt éves kisfiú történetét, akit az édesanyja elküldött a boltba kenyeret vásárolni. Mivel hosszú ideig távol maradt, édesanyja aggódni kezdett. Végülis megérkezett. „Hol voltál ilyen sokáig? kiáltott rá.“ „Találkoztam egy barátommal, akinek a kerékpárja elromlott — felelte a kisfiú, s ő nagyon sírt, mivel nem tudta megjavítani. Ezért megálltam, hogy segítsék neki.“ „Ugyan már, szólta az anya, mit értesz te a kerékpár javításához.“ „Ő, semmit, mondta a fiú, én csupán leültem melléje és segítettem neki sírni.“ Hiszem, hogy megéreztetek, amikor nyomorúságotok legmélyebb pontján voltatok, hogy a föld minden táján ezer és ezer unitárius testvéretek ismeri vajúdásotokat, megemlékezik szenvedésetekről és munkája közben megáll, hogy leüljön egy percre és osztozzon könnyeitekben.

De íme ezek a könnyek most gyümölcsöző kertet öntöztek. A német költő, Rilke ezt így fejezte ki: „Titkolt sírásunk, hadd emelkedjen fel és virágozzék ki.“

És amit virágozott köztetek az nem más, mint egy új Jeruzsálem lehetősége. A világban szétszóródott zsidók megpróbáltatásaik között mindig megfogadták egymásnak: a következő évben találkozunk. A következő évben Jeruzsálemben. Ma is mondjuk egymásnak: ebben az évben. Ebben az évben Erdélyben!

Ez az év látja az igazi vallásszabadság lehetőségét. Ez az év látja a reményt, hogy valamennyi nép, fajra vagy vallásra való tekintet nélkül, békében és kölcsönös tiszteletben élhet. Ez az év tanúja lesz annak, hogy az Unitárius Világszövetség számos képviselője meg fogja látogatni Erdélyt, az augusztus elején tartandó kongresszust követően. És ez az év

* Elhangzott január 14-én Marosvásárhelyen és Szabédon tartott istentiszteleten. Magyarra fordította dr. Szabó Árpád.